

PRACOVNÍ PRÁVO

ČASOPIS PRO VÝKLAD PRACOVNÍCH A SOCIÁLNĚ
POJIŠŤOVACÍCH ZÁKONŮ.

Rozhodčí soudnictví úrazového pojištění (zaopatření) dělnického.

Píše min. rada Mrština.

I. Výstavba sociálního pojištění v naší republice není dokončena. Jsou ještě četné úseky, na nichž bude třeba dále pracovat, aby sociální pojištění se stalo dokonale uzavřeným celkem, odpovídajícím potřebám hospodářského života.

Není také ještě úplně odstraněna různost práva, jednak v zemi České a Moravskoslezské, jednak v zemi Slovenské a Podkarpátorské. Sjednocení právního řádu nepokročilo tak daleko, aby se na každém kroku nenaráželo na obtíže dvojí zákonné úpravy.

Takovým oborem vyžadujícím sjednocení jest i obor úrazového pojištění dělnického. V zemích České a Moravskoslezské platí zákon ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z roku 1888, ve znění pozdějších novel, v zemích Slovenské a Podkarpátorské zák. čl. XIX/1907, rovněž často novelisovaný. Článkem XX. zákona ze dne 10. dubna 1919, č. 207 Sb. z. a n. bylo sice ministru sociální péče uloženo, aby dohodna se se zúčastněnými ministry ve vhodné době rozšířil nařízením působnost tohoto zákona i na Slovensko. A článkem III. zákona ze dne 12. srpna 1921, č. 300 Sb. z. a n. bylo vládě uloženo, aby nařízením rozšířila působnost zákonů a nařízení upravujících úrazové pojištění dělnické nebo jednotlivých jejich ustanovení na Slovensko a Podkarpátorskou Rus a změnila tak zákonná ustanovení dosud tam platící. Než obtíže provedení byly

tak veliké, že k celkové unifikaci nedošlo. Sjednocení celého úrazového pojištění zákonem se oddaluje i proto, že není dosud definitivně vyřešena základní otázka, zda má trvale vedle sebe existovati dvojí pojištění proti následkům úrazů: podle zákonů o úrazovém pojištění (zaopatření) dělnickém a invalidní pojištění podle zákona čis. 221/1924 Sb. z. a n. (t. č. ve znění vyhlášky č. 189/1934 Sb. z. a n.).

Do tohoto nejednotného a celkem neuspokojivého stavu jsme vstoupili s potřebou zdokonaliti rozhodčí soudnictví úrazového pojištění (zaopatření) dělnického tím, že budou připuštěny opravné prostředky k jedné stolici, jako jest tomu v ostatních oborech veřejného pojištění: v sociálním pojištění (nemocenské, invalidní a starobní), v nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců, v pojištění u báňských bratrských poklad, v pensijním pojištění. Sociální pojištění zahrnuje, jak uvedeno, i invalidní pojištění, a zde ta možnost přezkoumati výrok rozhodčího soudu rovněž je dána. I když se nekryjí podmínky nároku v jednom a druhém pojištění, může základní podmínka, zda došlo k úrazu, proti jehož následkům je zaměstnanec pojištěn, býti posuzována různě, jednak rozhodčím soudem úrazového pojištění (zaopatření) dělnického, jednak soudem pojišťovacím.

Zákon ze dne 2. července 1934, č. 173 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují předpisy o soudnictví úrazového pojištění dělnického (»Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva«, svazek 7. — roč. III.; tamže §§ 38—38c) úrazového zákona č. 1/1888 ř. z. ve zn. nov., §§ 158—167 zák. čl. XIX/1907 ve zn. nov. a nař. č. 47/1889 ř. z.), Vládní nařízení ze dne 22. prosince 1934, č. 262 Sb. z. a n., kterým se upravuje rozhodčí soudnictví úrazového

pojištění (zaopatření) dělnického v »Archivu pracovního a sociálně pojišťovacího práva«, svazek 1. — roč. IV. P r o v á d ě c í v ý n o s ministerstva spravedlnosti ze dne 25. ledna 1935, čj. 2317/35 v »Pracovním právu«, str. 30/XIV; výnos téhož ministerstva ze dne 29. prosince 1934, č. 67.175, kterým se upravuje vedení rejstříků, spisů a vyhotovování nálezů a jiných vřízení podle § 22 vl. nařízení o rozhodčím soudnictví úrazového pojištění (zaopatření) dělnického v »Pracovním právu«, str. 32/XIV.

Proti výroku rozhodčího soudu úrazového pojištění nebylo dosud ani odvolání, ani jinakého opravného prostředku. Také posouzení, zda in concreto jde o schopnost k výdělku, nemusí být vždy správné. Vždyť závisí posouzení to především od správného nálezu a posudku lékařského. Je však známé, že v některých případech, zvláště tam, kde není objektivních známek následku úrazu, lékařské nazírání se in concr. diametrálně rozchází.

A což teprve, jde-li o odškodnění nemocí z povolání. Otázka, zda je tu příčinná souvislost mezi onemocněním určitého druhu v zákoně uvedeného a výkonem zaměstnání v určitém podniku, je ještě choulostivější.

Při tom nehledím ani k případům, také některak vzácným, že jde o to, zdali jsou správně posouzeny skutečnosti (na př. zda se stal úraz v podniku) neb otázky právní.

Sporné bylo také odedávna, zda lze se domáhati proti výroku rozhodčího soudu úrazového pojištění (zaopatření) dělnického obnovy (viz § 38 c) úr. zák. č. 1/1888 ř. z. a § 28 nař. č. 47/1899 ř. z.). Mínění, že nemůže rozhodčí soud rozhodnutí své změnit ani tam, kde žalobce mohl by před řádným soudem právem se domáhati obnovy, na př. pro nové důkazy o tom, zda k úrazu v podniku došlo, bylo pocitováno téměř nesnesitelně.

Proto se nedalo s opravou rozhodčího soudnictví po této stránce odkládati.

Jedna nesrovnalost ovšem ještě není odčiněna: Že může dojít k různým nálezům pojišťovacího soudu a rozhodčího soudu o neschopnosti výdělku, respekt. o neschopnosti k práci na téměř skutkovém podkladě, t. j. o tom, zda k úrazu došlo. A nejen to, ale i že může dojít k takové nesrovnalosti i tam, kde se rozhoduje na stejném základě právním v úrazovém soudnictví samém. Příklad ten může nastati, když se rozhodují spory mezi nemocenskými pojišťovnami a úrazovou pojišťovnou o postižném nároku podle § 247, zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. O téže otázce, zda jde o podnikový úraz, může jinak rozhodnouti rozhodčí soud úrazového pojištění (zaopatření) dělnického na základě žaloby pojištěnce samého a jinak pojišťovací soud na základě žaloby nemocenské pojišťovny. Vrchní pojišťovací soud se sice snaží překlenouti možnost takových rozporů tím, že se pokládá za vázaného nálezem rozhodčího soudu úrazového pojištění, ale jednak je to výpomoc z nouze, jednak to nepomůže v těch případech, kdy pojištěnec podá žalobu u rozhodčího soudu úrazového pojištění později a tento nebude chtít se vázati rozhodnutím p. s. Je sice pravda, že i u řádných soudů může se státi, že o základu právního nároku je různými soudy nebo i týmž soudem v různých případech rozhodnuto různě. U řádných sou-

dů je dána možnost se toho vyvarovati jen v jistých mezích použitím ustanovení §§ 236, 259 c. ř. s. o mezitímním návrhu určovací, ale i zde to má, hledíc k materiální právní moci rozsudku, význam jen v poměru mezi týmiž stranami. Zde však půjde vždy o různé strany, buď protože je strana žalovaná jiná, nositel pojištění, aneb že je jiný žalobce, jednou pojištěnec a jednou nemocenská pokladna. Proto bylo by třeba nové zákonné úpravy, která by ovšem nikdy nesměla porušiti princip, že nemůže být vízícím rozsudek vydaný ve věci, na níž nebyl účasten pojištěnec buď jako strana nebo jako intervenient (ev. nucený).

II. Chceme-li aspoň v hrubých rysech postihnouti význam reformy rozhodčího soudnictví úrazového, nezbývá než spojití přehled změn, ke kterým došlo zákonem č. 173/34 Sb. z. a n. s přehledem reformy provedené vlád. nař. č. 262/1934 Sb. z. a n. Není nahodilé, že došlo k novému provedení obou úrazových zákonů, č. 1/1888 ř. z. a zák. čl. XIX/1907, vládním nařízením. Rámec daný úpravě rozhodčího soudnictví úrazového v obou zákonech je tak široký, že i organizace tohoto soudnictví i řízení kotví nejen v zákonech, ale i v prováděcích nařízeních. Kromě toho pak nová úprava odvolacího řízení přímo vyžadovala nové úpravy řízení v I. stolici. Ustanovení zákona č. 173/34 Sb. z. a n. o možnosti odvolání, jestliže řízení před rozhodčím soudem bylo neúplné nebo jinak vadné, nebo jestliže byl nálezem (rozsudkem) rozhodčího soudu porušen zákon, nebo skutkový stav byl posouzen nesprávně, dostalo nesporně novou náplň tím, že dodatečně došlo k nové úpravě řízení v I. stolici, t. j. před r. s. ú. p. Předpisy právní o řízení v územích obojího práva pocházely z doby před vydáním nových procesních zákonů, býv. nař. z r. 1889 a uh. nař. z r. 1908, a tak bylo umožněno nahraditi je předpisy novými, přihlížejícími k vydání nových civilních řádů soudních z r. 1895 a 1911. Resoluce poslanecké sněmovny N. S., kterou vládě bylo doporučeno sjednotiti řízení před r. s. ú. p., byla tedy odůvodněna i touto potřebou.

III. Organizace rozhodčího soudnictví.

Zákon č. 173/1934 Sb. z. a n. dotkl se organizace rozhodčího soudnictví v I. stolici jen v jednom bodě, totiž pokud jde o jmenování přisedících rozhodčích soudů a jich náhradníků, ustanoviv, že přisedící a náhradníky jmenuje ministr sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry po slyšení ústřední odborových organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů; při tom byly podrobné předpisy ponechány vládnímu nařízení.

Budiž předesláno, že rozhodčí soudy úrazových pojišťoven jsou v Praze, Brně, Moravské Ostravě, Bratislavě a Užhorodě. V Praze je rozhodčí soud úrazové pojišťovny dělnické, rozhodčí soud pro úrazové zaopatření železničních zaměstnanců a horní senát rozhodčího soudu úrazové pojišťovny dělnické v Praze, v Brně je rozhodčí soud úrazové pojišťovny dělnické, v Mor. Ostravě je horní senát tohoto rozhodčího soudu jako jeho expositura, v Bratislavě je rozhodčí soud Zemské úřadovny pro dělnické pojištění v Bratislavě pro území Slovenska a v Užhorodě je rozhodčí soud téže úrazové pojišťovny pro území Podkarpatské Rusi.

Organisační ustanovení § 38 úř. zák., že rozhodčí soud se skládá ze stálého předsedy, jeho náměstka, čtyř přísedících a potřebných náhradníků, dávno nepostačovalo, neboť při ročním počtu až 9000 žalob dávno nemohl tento počet náměstků a přísedících stačiti. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi měl se skládati rozhodčí soud z předsedy, jeho náměstka, nejméně 20 přísedících a z přiměřeného počtu, nejméně však 10 náhradníků přísedících.

Vládní nařízení sáhlo zde k čl. III. zák. č. 300/1921 Sb. z. a n., přeneslo na Slovensko a Podkarpatskou Rus organisační ustanovení o složení rozhodčího soudu a výkladem zákona přizpůsobilo předpis § 38 úř. zák. potřebě praxe.

Rozhodčí soud skládá se podle § 4 vl. nař. z předsedy, z potřebného počtu jeho náměstků, z přísedících a jich náhradníků. Počet přísedících a jich náhradníků není vůbec omezen a ani prováděcími normami není uloženo tento počet pevně stanoviti. Toto ustanovení o rozhodčím soudu je ovšem jen základní toho rázu, jako ustanovení organisačního zákona soudního o obsazení sborových soudů. Norma § 38 úř. z. byla prováděcími předpisy pojata za normu o složení, v jakém rozhodčí soud jedná a rozhoduje. To odpovídá genesis, protože původně rozhodčí soud a rozhodčí senát bylo jedno a totéž. Tento jeden senát stačil (jako stačí ev. i jinde než v Praze dopsud). Rozhodčí soud jedná tedy v pětičlenných senátech, sestávajících z předsedy nebo jeho náměstka a ze čtyř přísedících, z nichž dva jsou odborně vzděláni.

Jmenování předsedy a jeho náměstků zůstalo nadále v rukou ministra spravedlnosti v dohodě s ministrem sociální péče. Změna znění § 38 úř. zák. o kvalifikaci předsedy a jeho náměstka objevující se v § 4, odst. 1. vládní nař. tak, že předseda je jmenován nikoliv ze »státních úředníků soudcovských«, ale ze »soudců z povolání«, je změnou jen terminologickou, opírající se o ústavní zákon. Ani úrazový zákon neřekl, že musí jíti o soudce

v činné službě, a proto také vládní nařízení tohoto dodatku nepřipojilo. (Některé zákony novější rozlišují: § 199 zák. č. 221/24 Sb. z. a n. připouští pro rozhodčí soudy nemocenské pojišťovny výslovně i soudce na odpočinku, §§ 217 a 219 téhož zákona žádají, aby soudcové pro pojišťovací a vrchní pojišťovací soud byli vzati ze soudců činných, § 3. zák. číslo 170/1924 Sb. z. a n. o hornických soudech rozhodčích mluví jen o soudci z povolání z obvodu, pro který jest rozhodčí soud zřízen a § 41 zák. č. 221/25 Sb. z. a n. o nemocenském pojištění veřejných zaměstnanců mluví jen o soudcích z povolání.)

Nastala však změna zákonem č. 173/1934 Sb. z. a n. co do jmenování přísedících. Zákon ten totiž ustanovil, že přísedící a náhradníky rozhodčích soudů jmenuje ministr sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry po slyšení ústřední odborových organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů. Podle důvodové zprávy k vládnímu nařízení jsou těmito zúčastněnými ministry ministr železnic, pokud jde o rozhodčí soud pro úrazové zaopatření železničních zaměstnanců v Praze, veřejných prací, pokud jde o horní senát rozhodčího soudu úrazové pojišťovny, ministři zemědělství, obchodu, financí, pošt a telegrafů. O tom, zda má zůstatí předpis § 38 úř. zák. o povolávání přísedících odborně vzdělaných, vzešly sice jisté pochybnosti. Šlo o výklad, zda zákon č. 173/34 Sb. z. a n. chtěl se dotknouti tohoto požadavku kvalifikace části přísedících. Rozhodnuto pak bylo pro výklad, že toto ustanovení zákon změnit nemínil, že chtěl jen změnit způsob ustanovování tak, že jsou přísedící a náhradníci r. s. vesměs jmenováni, a to po slyšení ústřední odborových organizací zaměstnanců a zaměstnavatelů. Nelze pochybovati o tom, že bylo by možné i takové uspořádání, že by všichni přísedící byli ze skupiny jednak zaměstnanců, jednak zaměstnavatelů, avšak to by byla změna, která by některé odborníky vylučovala, na př. takové osoby jako profesory a učitele odborných škol, kteří nenáleží k žádné z obou skupin. Mínění, že bylo by třeba se postarat o to, aby přibíráním odborně vzdělaných přísedících, náležejících do jedné či druhé skupiny, nastala převaha zástupců jedné nebo druhé skupiny, lze ovšem respektovati při přibírání těchto přísedících do jednotlivých senátů. Prováděcí předpisy se o tom nezmiňují. Bude-li se ukazovati potřeba takové směrnice, bude odpovídati rázu složení rozhodčího soudu a nebude s ním v odporu.

Jmenování těchto odborně vzdělaných přísedících se neděje ze skupin zaměstnanců a zaměstnavatelů jako právě u přísedících ostatních (sr. § 9, odst. 1 b) a § 16 vl. nař.).

Počet oborů, pro které mají býti jmenováni

přisedící, ať odborně vzdělaní, ať druzí, není určen ani v prováděcích výnosech. Náleží do působnosti ministerstva sociální péče, aby uvážilo podle pravidelného počtu žalob, které hlavní obory mají býti zastoupeny. § 16, odst. 2 vl. nař. žádá, aby přisedící byli pokud možno z téhož výdělečného nebo aspoň příbuzného oboru, jako je žalobce. Podle smyslu týká se ustanovení to i odborně vzdělaných přisedících. Tím je pak již určen ráz celého rozhodčího soudu. Jde o soud obsazený až na předsedu nebo jeho náměstka z osob, které mají vědomosti a zkušenosti z toho oboru, ke kterému náleží žalobce, a ve kterém tedy podnikový úraz se přihodil. Tato zásada se shoduje se zásadami ovládajícími všechny naše laické soudy, pokud rozhodují o nárocích, které jsou v souvislosti s výkonem povolání: § 16 zákona o pracovních soudech a § 15 j. ř. pro pracovní soudy nařizují, aby předseda pracovního soudu nebo jeho náměstek dbal toho, aby přisedící náležel k témuž povolání jako sporné strany, a jen kdyby takových přisedících nebylo, alespoň k povolání podobnému. Stejně pak §§ 4, 11 a 16 vlád. nař. č. 213/28 Sb. z. a n. o rozhodčím soudu nemocenských pojišťoven, o pojišťovacím a vrchním pojišťovacím soudu.

Tento požadavek platí pak ovšem i pro spory oněch zaměstnanců, pro něž je zvláštní rozhodčí soud, a také pro spory oněch zaměstnanců, kteří jsou zproštěni pojistné povinnosti, jako zaměstnanci pošt a telegrafů nebo tabákové režie, a jsou podrobeni příslušnosti všeobecného rozhodčího soudu úrazové pojišťovny. Jen per nefas se někdy mluví o zvláštních senátech pro tyto zaměstnance.

Projevono bylo mínění, že složení soudu o 5 členech včetně předsedy nebo jeho náměstka je zbytečně velké, že by stačily 3členné senáty, t. j. vedle předsedy nebo jeho náměstka jeden přisedící ze zaměstnanců a jeden ze zaměstnavatelů, protože prý toto složení dovede vzbuditi potřebnou důvěru v odbornost soudu. Je pravda, že by se tím náklady rozhodčího soudnictví zmenšily, dokonce bylo by možno při takto obmezeném počtu členů vyhledati z jedné i druhé skupiny osoby odborně vzdělané. (Rozhodčí soud nemocenské pojišťovny má jen 2 přisedící, jednoho z pojištěnců, druhého ze zaměstnavatelů, pojišťovací soud a vrchní pojišťovací soud, pokud jedná s přisedícími, rovněž, pojišťovací soud pens. pojišťovny soukromých zaměstnanců podobně, jen rozhodčí soud podle zák. č. 221/25 Sb. z. a n. jedná v 5členných senátech — dva z členů okresního soudu, 2 jmenovaní ministerstvem sociální péče a hornický rozhodčí soud má podle § 3 zák. č. 170/1924 Sb. z. a n. paritní senáty složené po 2 přisedících z každé zúčast-

něné skupiny.) Taková úprava složení r. s. ú. p. musila by se však státi zákonem.

Všeobecná kvalifikace přisedících je stanovena v § 4 (československá státní příslušnost, stáří 26 let, volební právo do obcí, bydliště v obvodu rozhodčího soudu) a v § 6 (všeobecná způsobilost činně se zúčastniti jednání a rozhodování).

Ani zákon ani vládní nařízení nemluví o jazykové kvalifikaci přisedících. Protože však podle § 55 nař. č. 262/1934 Sb. z. a n. platí pro rozhodčí soud ustanovení vl. nař. číslo 17/26 Sb. z. a n., musí přisedící ovládati jazyk státní, jinak by se nemohl účastniti rozhodování.

Co se týče sestavení zvláštního senátu vrchního pojišťovacího soudu pro úrazové pojištění (zaopatření) dělnické, odkazuje zákon č. 173/34 Sb. z. a n. na obdobu ustanovení § 228, odst. 2 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n., o složení vrchního pojišťovacího soudu. Také přisedící zvláštního senátu vrchního pojišťovacího soudu a jich náhradníci jsou jmenováni podle stejných zásad, které byly uvedeny. Zasedá tedy (§ 45 vl. nař.) vedle tří soudců z povolání jeden přisedící z řad zaměstnavatelů a jeden z řad pojištěnců nebo zaměstnanců zproštěných pojistné povinnosti, a předsedu senátu a jeho členy ze soudců z povolání ustanovuje ministr spravedlnosti v dohodě s ministrem sociální péče ze soudců činných v sídle vrchního pojišťovacího soudu. Protože u vrchního pojišťovacího soudu má býti obdobně dbáno ustanovení § 4, odst. 2 vlád. nař. 213/28 Sb. z. a n., a mají tedy přisedící býti vybíráni pro jednotlivé senáty tak, aby byli z téhož výdělečného odboru, jako je žalobce, musí býti i přisedící tohoto zvláštního senátu vybíráni podle zásad dříve uvedených, svědčících o tom, že jde o soud složený ze zástupců jednotlivých oborů povolání. Nadbytkem tedy je stanoveno, že pro odvolání z nálezu zvláštních rozhodčích soudů úrazových pojišťoven budou jmenováni přisedící a jejich náhradníci zvláště.

Tato zásada platí ovšem také pro rozhodčí soudy a úrazového zaopatření zaměstnanců těch podniků, jichž zaměstnanci jsou zproštěni pojistné povinnosti.

O tom, že soudcové z povolání zvláštního senátu v. p. s. musí býti vzati ze soudců činných, byla řeč již shora. Vládní nařízení předpisuje dále, aby tomuto zvláštnímu senátu předsedal nikoli předseda vrchního pojišťovacího soudu, ale předseda zvláštního senátu.

Jedna věc, náležející do organisace, není ještě provedena: určení počtu těch přisedících, kteří musí míti bydliště v sídle rozhodčího soudu nebo v jeho blízkosti tak, aby mohli úřad přisedících bez překážky vykonávati (§ 4, odst. 4 vl. nař.). Obdobné ustanovení jest

v § 219 zákona č. 221/1924 Sb. z. a n. a § 135 pensijního zákona a podle zkušenosti je velmi potřebné, protože přisedící volaní ze vzdálenějších míst často v poslední chvíli odřeknou a není již možno opatřití náhradníka. Počet ten bude určen teprve potom, až bude určen počet všech přisedících podle jednotlivých oborů. Negativně jest určena kvalifikace přisedících ustanoveními o inkompatibilitě (§ 4, odst. 6, a § 46, odst. 1).

Přijmouti úřad přisedícího jest občanskou povinností, vládní nařízení však nestanoví, jak by bylo vykonání slibu, jež má předcházeti nastoupení úřadu, vynuceno. Ani na nedostavení se k jednání nejsou uloženy tresty, ale podle § 10 je možno uložití jen náhradu případných nákladů způsobených nedostavením se přisedícího. To souvisí s tím, že podle ústavní listiny je možno ukládati tresty jen na základě zákona, a úrazový zákon takových ustanovení neobsahuje.

O zbavení úřadu přisedícího jedná § 9. Zde budí si povšimnuto toho, že jsou případy, kdy přisedící úřadu zbaven býti má (odst. 1.) a kdy ho zbaven býti může (odst. 2.). Hrubé porušení úřední povinnosti může býti spatřováno ovšem i v porušení toho, co slibuje přisedící podle § 7. Vedle toho může míti jednání takové za následek stíhání trestní nebo civilní odpovědnost za škodu způsobenou prozrazím tajemství.

Přes to, že i zde je možný případ porušení práva přestoupením úředních povinností, a ač syndikátní zákon v § 4 pamatoval výslovně na přisedící soudů obchodních, námořních a horních, o přisedících rozhodčích soudů úrazového pojištění taková zásada nikde není vyslovena, dlužno míti za to, že se syndikátní zákon na přisedící těchto soudů nevztahuje. Protože ústavní listina v § 95 výslovně jmenuje soudy rozhodčí, stavíc je vedle soudů řádných a mimořádných, nemůže býti pochybností o tom, že ta ustanovení ústavní listiny, která se netýkají jen soudců z povolání, ale soudců vůbec, platí i pro soudce přisedící rozhodčích soudů. Na př. tedy ustanovení § 98 ústavní listiny, že veškerí soudcové vykonávají úřad neodvisle, jsouc vázání jen zákonem, že mohou zkoumati při zákonu jen, zdali byl řádně vyhlášen, ale při nařízení i jeho platnost atd. Předsedové rozhodčích soudů a jejich náměstkové nejsou ovšem jmenování doživotně, protože jde jen o soudy, jichž předsedové jsou ustanovováni ze soudců z povolání, které však nejsou obsazeny soudci jmenovanými na místa ta. Lhůta čtyř let platí stejně pro předsedy rozhodčích soudů a jejich náměstky jako pro přisedící a jejich náhradníky. Také předsedové a jich náměstkové budou, hledíc k těmto novým před-

pisům po účinnosti vl. nař. č. 262/34 Sb. z. a n., jmenováni znova.

Rozhodčí soudy jsou soudy samostatnými, a na tom nemění ničeho okolnost, že jsou jim vykazovány úřední místnosti v budově řádného soudu, že jsou jim přidělovány kancelářské síly od řádného soudu atd.

Náhrady za činnost.

Pokud jde o odměnu předsedům a jeho náměstkům, ukládá § 15 vl. nař. vydati směrnice pro určení odměny ministrem spravedlnosti v dohodě s ministry sociální péče, financí a vnitra. Účelem této výhrady je dosíci souladu v odměňování podobné činnosti v různých podobných funkcích. Při tom dlužno zmíniti se o tom, že na určení odměny bude míti ovšem vliv, zda místo předsedy nebo náměstka předsedy rozhodčího soudu bude systemisováno čili nic. I když podobného ustanovení ve vládním nařízení není, není taková systemisace vyloučena. Zvláště na př. u rozhodčího soudu v Praze počet žalob ročně prodáváných svědčí o takové potřebě.

Co se týká přisedících, jsou ustanovení o náhradě stejná s těmi ustanoveními, která platí pro přisedící rozhodčích soudů nemocenských, pojišťovacích a vrchního pojišťovacího soudu podle vl. nař. č. 214/28 Sb. z. a n. Co se pak týká náhrady soudcům zvláštního senátu vrchního pojišťovacího soudu a přisedícím senátu toho, platí ustanovení daná pro vrchní pojišťovací soud.

U rozhodčího soudu může býti zřízeno i více oddělení; v čele jich budou jednotliví náměstkové.

Jestliže § 16, odst. 3 vl. nař. si přeje, aby pořadí, podle kterého budou povolávání přisedících ze skupiny pojištěnců a zaměstnavatelů k jednotlivým jednáním, bylo určeno na několik týdnů napřed, je tomu podle toho, co bylo řečeno dříve, rozuměti tak, že pro ně bude buď hned nebo dodatečně připraven k jednání materiál, který jim náleží podle příslušnosti jejich oborů, jinak by zásada odbornosti, shodná s ustanoveními zákona o pracovních soudech a zákona o sociálním pojištění, nemohla býti zachována.

Náklady na rozhodčí soudnictví.

Vládní nařízení opakuje stručně ustanovení zákona o povinnosti úrazové pojišťovny, nésti náklady na zřízení a správu rozhodčího soudu. Podle prováděcího výnosu ministerstva spravedlnosti č. 2317/35 hradí úrazové pojišťovny náklady na potřebné doplnění zařízení a udržování místností, zvláště tedy náklady osvětlení, otopu, telefonu, poštovné, za čištění a za jiné drobné potřeby, jakož i náklady za tiskopisy. Z nákladů osobních hradí, nejsou-li místa předsedy nebo jeho náměstka systemi-

sována, náklady odměn stanovených podle paragrafu 15 a dále náklady na kanc. personál. Doposud hradila úrazová pojišťovna z nákladů na kanc. personál jen náklady na síly smluvní, přibrané proto, že síly přidělené od řádných soudů nestačily. (Podle účetních závěrek za rok 1933 činily náklady na rozhodčí soudnictví jdoucí k tíži úrazových pojišťoven u úrazové pojišťovny v Praze 1,001.633 Kč, v Brně 642.160 Kč, v Bratislavě 515.437 Kč. Z nákladů úrazové pojišťovny dělnické v Praze činily výdaje na presenčné a cestovné přísedících 94.954 Kč, náklady na znalce 190.632 Kč, náklady přiznané žalobcům soudem 185 tisíc 200 Kč, dobrovolně však placené náklady cestovního a stravného žalobců s nárokem podlehnuvších 220.123 Kč.)

IV. O příslušnosti.

O příslušnosti rozhodčích soudů netřeba se zvláště zmiňovati. Jde o zákonná ustanovení, která nebyla změněna ani zákonem č. 173/34 Sb. z. a n. Jestliže jsou uvedena ve vládním nařízení č. 262/34 Sb. z. a n., stalo se tak proto, aby byl učiněn srozumitelným další normativní obsah vládního nařízení.

Jeden předpis by patřil mezi tyto předpisy o příslušnosti, ale úmyslně se ve vládním nařízení neuvádí. Podle § 6, písm. g) zákona ze dne 30. března 1888, č. 31 ř. z. o nemocenském pojištění dělníků, jsou k rozhodování o sporných nárocích ze smluvního poměru mezi nemocenskou pokladnou (svazem pokladen) a lékařem příslušné výlučně rozhodčí soudy úrazových pojišťoven dělnických, zřízené na základě § 38, písm. c) úrazového zákona, po případě na základě § 15 zákona ze dne 30. prosince 1917, č. 523 ř. z., jde-li o bratrské pokladny, pokud nebyl ve smlouvě smlouven jiný rozhodčí soud. Ale na místo přísedících uvedených v těchto zákonech nastupují v každém jednotlivém případě čtyři zvláště povolávaní přísedící, z nichž každá strana jmenuje dva. Ustanovení tohoto paragrafu 6, písm. g) bylo zákonem ze dne 1. července 1926, č. 117 Sb. z. a n., zachováno v platnosti pro pensijní pojištění a pro členy báňských bratrských pokladen i přes 30. červen 1926. Ale případy takových žalob budou zcela výjimečné, protože zpravidla budou zde kolektivní smlouvy, které určí příslušnost soudu, který by rozhodoval o uvedených sporných nárocích ze služebního poměru, jinak.

V. O řízení před rozhodčím soudem úrazové pojišťovny.

Řízení se zahajuje žalobou. Lhůta jednoho roku ode dne doručení výměru úrazové pojišťovny (správy podniku, jehož zaměstnanci jsou zproštěni pojistné povinnosti) jest ovšem

zachována, jsouc založena zákonem, ale jest rozšířena i na Slovensko a Podkarp. Rus. Pro Slovensko však a Podkarpatskou Rus platí ještě další ustanovení, že oprávněné osoby mohou zahájit řízení žalobou i před doručením výměru úrazové pojišťovny u rozhodčího soudu, zadržuje-li úrazová pojišťovna bezdůvodně vydání výměru. Toto ustanovení má jistý morální význam a zavdá asi podnět k tomu, aby stejné ustanovení bylo žádáno i v jiných podobných zákonných úpravách.

Zákon v § 38, lit. c) uvádí jako následek zmeškání lhůty, že by »žaloba byla jinak vyloučena«. Podle toho je souditi, že soud musí k tomu přihlížeti z moci úřední, zdali preklusivní lhůta je zachována. Na tom nemění ničeho, že vládní nařízení uvádí v § 29, odst. 2 případ, že podle námítky strany žalované je promeškána zákonná lhůta k podání žaloby. Jde jen o pravidelný případ, jak se rozhodčí soud dozví o tom, že od doručení výměru uplynula lhůta jednoho roku, totiž z námitek úrazové pojišťovny. Nebylo by však vyloučeno, aby tato námítka se stala ještě u ústního jednání a aby došlo k zamítnutí žaloby ještě zde.

Ustanovení § 25 se týkají zastupování. Žalobci mohou své nároky zastupovati sami nebo právním zástupcem, t. j. advokátem nebo veřejným notářem nebo jiným zmocněncem. Zmocněncem může být každá svéprávná osoba, která je způsobilá před soudem jednati a není pokoutníkem. Žalobce však může také dáti sepsati žalobu u soudu svého bydliště a může žádati, vymůže-li si právo chudých, aby byl při jednání rozhodčího soudu zastoupen úředním zástupcem. (§ 64, č. 4 c. ř. s.) Na Slovensku a Podkarpatské Rusi platí podobná ustanovení čl. III, č. 2 a 5 zákona č. 23/1928 Sb. z. a n.

Výnos 2317/35 upozorňuje však na to, že ve většině případů je v zájmu žalobce nutná prohlídka lékaři-znalci, a že proto by měla žádost za podobné zastoupení u ústního jednání význam jen tehdy, nebylo-li by možno, aby se žalobce dostavil k jednání osobně. O to však, aby se mohl dostaviti k jednání i tehdy, je-li nemajetný a nemá-li dostatečných prostředků na cestu a zpět, stará se podle praxe úrazová pojišťovna tím, že hradí žalobcům náklady cesty k soudu i tehdy, jestliže se svojí žalobou podlehnou, pokud jenom nejde o opěťovanou žalobu svévolnou. V prováděcím nařízení podobné ustanovení nemohlo býti dobře dáno, protože zákonného podkladu pro to není a z povšechných zásad ovládajících civilní řízení soudní nelze to odvoditi.

Zvláštní a nové je ustanovení § 25, posl. odst. o zastupování osobami příbuznými, případně i jinými. Takové ustanovení není ani v zákoně č. 221/1924 Sb. z. a n. a jest vzato

z ustanovení slovenských. Může se totiž státi, že žalobce je následkem úrazu v takovém stavu, že není s to ani udělití plnou moc. Tu by mohl žalobce vyslati takovou osobu, nebo tato mohla by za něho sama zakročiti. Ovšem soud mohl by také ustanoviti takovému žalobci opatrovníka.

Jak již bylo dříve uvedeno, nemusí žalobce vážiti cestu k rozhodčímu soudu, aby si nechal sepsati žalobu, a může ji dáti sepsati u okresního soudu bydliště nebo pobytu svého, i když si nevymohl právo chudých. Vládní nařízení také snaží se zabezpečiti, aby žalobci nemohla vzejíti žádná újma z vadného či nedokonalého sepsání žaloby. Někdy se setkáváme v praxi i se žalobami sepsanými na mnoha a mnoha stránkách, přes to nejasnými a nepřesnými, z nichž soud nemůže ani dobře postřehnouti, jaký je skutkový děj a jakých je třeba důkazů. Ustanovení § 27 vl. nař. dovede tomu odpomoci.

Ustanovení § 28 prov. nařízení ukládá úrazové pojišťovně obligatorně, aby se o žalobě vyjádřila. To umožňuje, aby žalobce ještě před ústním jednáním se informoval o tom, jaké stanovisko žalovaná zaujímá k věci, a aby se mohl připravit na to, jak její námítky vyvrátí. Není ovšem předepsáno, že nemůže žalovaná uváděti u ústního jednání nové skutečnosti a důkazy, avšak přes to přispěje toto ustanovení k zjednodušení řízení a přípravě i předsedy senátu (ustanovení to jest ovšem úmyslnou odchylkou od ustanovení čl. III., odst. 4 zákona č. 130/30 Sb. z. a n. o vyměňování přípravných spisů v řízení před okresními soudy).

K ústnímu jednání nedojde vůbec, má-li předseda za to, že věc nepatří před rozhodčí soud, že rozhodčí soud je nepřislušný, že o věci bylo již pravoplatně rozhodnuto, nebo že podle námítky strany žalované je promeškána zákonná lhůta k podání žaloby. Praxe, která by, jako dosud se dalo, případy zřejmě neodůvodněné (t. j. podle názoru předsedy senátu neodůvodněné) vyřizovala v neveřejném sezení bez ústního jednání, byla by nezákonná. Jestliže praxe taková někde zahrnovala celou pětinu sporů, je to povážlivé. Nedá se nikdy vyloučiti, že to, co se zdá tak zřejmě neodůvodněné, po ústním projednání a po výslechu znalců bude dobře odůvodněné. Vždyť záleží i na tom, jak dovede žalobce své nároky obhájití již v žalobě. Pro přípravu případu a pro přípravu znalců není bezvýznamné dovoditi již v žalobě, proč posuzování úrazové pojišťovny, opírající se zpravidla o vyšetření jejím lékařem, je nesprávné, a proto je vhodné, uvéstí již v žalobě i objektivní i subjektivní známky následků úrazu, které žalobce mohou postihnouti a které podmiňují tvrzenou neschopnost k výdělku.

První roky se nekonají vůbec. Žalobce se nemusí dostaviti ani k ústnímu jednání a přes to nemůže býti proti němu vyneseno rozsudek pro zmeškání. Tím však není vyloučeno, že mu bude uloženo se dostaviti k jednání. Protože úrazová pojišťovna, jak bylo uvedeno, hrađí žalobci náklady cesty k rozhodčímu soudu, nemohl by náklad spojený s cestou odůvodňovati, aby žalobce žádal za prohlídku lékaři-znalci svého bydliště. Soud může přihlížeti i k takovým důkazům, které strany nenabízely. Může tedy sáhnouti i k výslechům svědků, jimiž důkaz strany nenabídly, nebo si může opatřiti listiny nebo spisy, kterých se mu zdá zapotřebí, na př. od nemocnice (chorobopisy), nebo spisy pojišťovacího soudu, týkající se žaloby o důchod invalidní atd. Při tom jest v nazírání samostatný jak co do otázky, zda jde o podnikový úraz, tak i co do otázky, zda následkem úrazu došlo ke zmenšení schopnosti k výdělku.

Hlavní slovo náleží podle zkušenosti znalcům. Vládní nařízení č. 262/34 Sb. z. a n. vzalo si proto za zvláštní úkol, dáti taková ustanovení o znalcích, která by byla zárukou bezpečného nálezu o posudku. Zpravidla mají býti přibírání dva znalci, ne tedy jeden, jak pro úsporú dosud někde bylo praktikováno. Vládní nařízení klade váhu na dokonalé odborné vědomosti a k tomu prováděcí výnos 2317/35 poznamenává, že není proti tomu námitek, jsou-li přibírání jako znalci universitní profesori, doporučuje však znalce střídati. To má účel ten, aby na celá desetiletí se neutvářela praxe, která by snad ani s lékařského stanoviska nebyla uznávána za správnou. Dnes jest ovšem možno podati i odvolání z toho důvodu, že znalecký nález a posudek není správný. Odvolací soud mohl by vyslechnouti tytéž nebo jiné znalce, ať na návrh, ať z moci úřední, měl-li by pochybnosti, že nález a posudek je správný.

Jestliže byla kladena váha na to, aby byli znalci přibírání ze seznamu znalců krajského soudu, je tomu vyhověno, avšak není také vyloučeno, aby byl pořízen seznam zvláštní prezidentem krajského soudu, a to má význam zvláště pro ty soudy, jichž velká agenda dovoluje i pro tento úkol stanoviti více znalců-odborníků, takže může dojiti k častějšímu střídání mezi nimi. Výnos č. 2317/35 doporučuje, aby při opětné prohlídce téhož žalobce byli přibírání jiní znalci-lékaři než při prohlídce dřívější, týkající se téhož úrazu. Vládním nařízením z dne 14. prosince 1934, č. 245 Sb. z. a n., o poplatech svědků a znalců v občanských věcech právních byla dána také ustanovení o tom, že vrchní soud má sestaviti sazby poplatků znalců. Není pochyby o tom, že toto ustanovení dopadá právě také na poplatky znalců v rozhodčím řízení úrazo-

vém, protože jde o typické případy, které umožňují stejnoměrné odměňování. V témž vládním nařízení je řečeno, že mohou být uzavřeny se stálými znalci zvláštní smlouvy, které však musí být předloženy ke schválení prezidentu vrchního soudu. (§ 23 nař. čís. 245/1934 Sb. z. a n.)

Ustanovení prováděcího nařízení č. 262/34 Sb. z. a n. určují i postup při prohlídce žalobce. Je dovoleno, aby znalec prohlédl žalobce ve své ordinační místnosti, potřebuje-li užití zvláštních zařízení k prohlídce, kterých u soudů není, nemají se tím však náklady zvětšovat, a proto je to zpravidla možné jen, může-li se taková prohlídka státi při jedné cestě žalobce k rozhodčímu soudu a není-li třeba k tomu cesty zvláštní. Bylo také doporučeno, aby rozhodčí soudy zařídily jednu místnost u soudu, která by byla dokonale vybavena jako ordinační síň pro prohlídky žalobců. To není vyloučeno, a bude záležiti především od dohody s úrazovými pojišťovnami a ovšem také bude to záviseti na tom, zda by podobnou jednu místnost pro tento účel bylo možno uvolniti.

Jestliže byla učiněna námitka, že věc nepatří před rozhodčí soud, že rozhodčí soud je nepřislušný, že jde o věc již rozhodnutou nebo věc, o níž je spor zahájen, musí soud o těchto námitkách jednat a rozhodnouti odděleně. Přirozeně odpadne jednání další, jestliže rozhodčí soud námitce vyhová. Tu však musí vydati nález, aby žalobce mohl použití opravných prostředků odvolání. O tom viz dále v odstavci o odvolání.

Nález musí určitě vysloviti, co je žalovaná povinna plniti v hlavní věci a na vedlejších závazcích, a které nároky její se zamítají. Lhůta k plnění má být stanovena zejména se zřetelem na ustanovení úrazového zákona o splatnosti rent. (Viz § 37 úrazového zákona a § 93 úrazového zákona slovenského.) Ale tím není vyloučena podle výnosu č. 2317/35 dosavadní praxe, že tam, kde je to nutné, odškodné se stanoví jen výši procenta a že výpočet důchodu se ponechá dalšímu výměru úrazové pojišťovny, na př. jestliže úrazová pojišťovna odmítne odškodné proto, že vůbec neuznává, že by úraz byl úrazem podnikovým. Nezdá se, že by byla správná praxe, připoustěti rozhodování o žalobě pouhou výměrou procenta i tam, kde roční pracovní výdělek je nesporný. Vždyť takový nález, udávající toliko procento, není vůbec exekuce schopný. Budou míti tedy i pojištěnci zájem na tom, aby uvedli výši ročního pracovního výdělku, který je podkladem pro výměru odškodného, již v žalobě, a aby podle toho formulovali žalobní petit. Nelze souhlasiti s tím, že by při takovéto přípravě i v žalobě i v námitkách

mohl požadavek právě uvedený u soudu působiti nějaké zatížení.

Co se týká nákladů, ustanovuje vládní nařízení odchylkou od ustanovení c. ř. s., že hraďí úrazová pojišťovna veškeré náklady řízení před rozhodčím soudem, konaného o nárocích pojištěnců na odškodné proti úrazové pojišťovně nebo na úrazové zaopatření proti správě podniku, ať žalobce zvítězil nebo podlehl, ale vlastní náklady žalobce, t. j. náklady dostavení se k jednání a ušlý výdělek, musí hraditi jen, když bylo žalobě, byť i jen zčásti, vyhověno. To slovo »zčásti« ve vládním nařízení není, ale podle smyslu musí se tak rozuměti. Že však úrazové pojišťovny vycházejí vstříc těm, kteří věříce ve své dobré právo žalobu podali a platí náklady cesty, i když se žalobním nárokem podlehnou, bylo řečeno již dříve. Jestliže však jde o žaloby o nárocích na náhradu příslušející revírní bratrské pokladně proti úrazové pojišťovně anebo proti správě podniku, rozhodují o povinnosti hraditi náklady obecná ustanovení civilního řádu soudního. Není však ustanoveno, že by úrazová pojišťovna mohla za zastoupení svým konceptním úředníkem žádati náhradu nákladů podle advokátních tarifů, a proto toho práva nemá.

Řízení před rozhodčími soudy jest prosté kolků a poplatků. (§ 56 úrazového zákona a § 202 zák. č. XIX/1907.) Sporná otázka, zdali se toto osvobození vztahuje i na plně moci, byla, pokud jde o pracovní soudy, rozřešena v poslední době ministerstvem financí zamítavě s odůvodněním, že nejde o podání a jeho přílohy, nýbrž o právní jednání. Není o tom pochyby, že stejné stanovisko bude ministerstvo financí zastávati, pokud jde o plně moci pro jednání před rozhodčím soudem úrazové pojišťovny. I zde by ovšem bylo třeba nové zákonné úpravy.

VI. Řízení odvolací.

O rozsahu odvolání podle zákona č. 173/1934 Sb. z. a n. byla učiněna zmínka již shora. Také bylo již uvedeno, že prováděcí nařízení čís. 262/34 Sb. z. a n. káže rozhodovati nálezem i tehdy, vyhovuje-li se námitce, že rozhodčí soud je nepřislušný, že o téže věci bylo již pravoplatně rozhodnuto, anebo že o věci byl zahájen spor. Tím je zabezpečeno, že i v těchto případech bude možno použití odvolání. Podle zákona a vládní nařízení jsou odvolacími důvody: a) neúplnost nebo jinaká vadnost řízení před rozhodčím soudem, b) porušení zákona nálezem rozhodčího soudu, c) nesprávné posouzení skutkového stavu. Tím zákon naznačil, že jde o činnost přezkoumací, že nemá jíti o nové projednání věci ani na Slovensku a Podkarpatské Rusi, kde jinak

podle c. ř. s. věc v odvolací stolici se projednává znovu.

Mínění, že se věc projednává znovu, nelze sdílet ani proto, že zákon sám naznačil v odst. 5, že jde o přezkoumání nálezu. Bylo totiž ustanoveno, že věc bude projednávána tak, jako odvolání z rozsudku pojišťovacího soudu. Tedy podle § 213 zákona 221/24 Sb. z. a n. bude odvolání odmítnuto předsedou senátu rozhodčího soudu, bylo-li odvolání podáno opožděně neb osobou k tomu neoprávněnou. Podle § 213, odst. 2 téhož zákona bude se míti za to, že strana upouští od odvolání, jestliže ve lhůtě dané jí k odstranění formálních závad je neodstranila. Bylo-li však odvolání správně podáno, doručí je předseda senátu druhé straně a poučí ji, že může podati písemnou odpověď v patnácti dnech od toho dne, kdy jí bylo odvolání doručeno. U vrchního pojišťovacího soudu zpravidla nebude nařízeno ústní jednání, ale bude rozhodnuto o odvolání v zasedání neveřejném, na základě spisů. Ať pak již bude nařízeno ústní jednání nebo ne, může zníti vyřízení tak, že a) zrušuje se nálezh rozhodčího soudu usnesením pro takové vady řízení, že přezkoumání nálezu na základě spisů není možné a věc se vrací rozhodčímu soudu, aby doplnil řízení a znovu rozhodl, nebo b) zruší se rozsudek usnesení a odmítne se žaloba, jestliže shledá senát vrchního pojišťovacího soudu, že rozhodčí soud rozhodl o věci, která před rozhodčí soud vůbec nepatří, nebo o níž bylo již pravoplatně rozhodnuto nebo o níž byl zahájen spor před jiným rozhodčím soudem, anebo c) věc bude postoupěna příslušnému rozhodčímu soudu, ale jen tehdy, trpí-li řízení nepřislušným rozhodčím soudem takovými vadami, že vrchní pojišťovací soud sám ve hlavní věci nemůže rozhodnouti, konečně d) není-li těchto případů, rozhodne odvolací soud rozsudkem, a to buď na základě spisů a bez doplnění řízení nebo po ústním jednání, ve kterém event. může dojíti k provedení dalších důkazů. Takové důkazy by mohly býti i důkazy znalecké (§§ 280 a 288 c. ř. s. a obdobná ustanovení uh. c. s.). Soud by mohl připustiti výsledk týchž znalců před odvolacím soudem nebo by mohl naříditi výsledk nových znalců.

Formálnosti odvolání jsou v druhém odstavci § 1 zákona č. 173/34 Sb. z. a n. Odvolání je podati dvojmo u rozhodčího soudu do 60 dnů ode dne, kdy byl nálezh doručen, podáním podepsaným od advokáta nebo úředníka nositele úrazového pojištění (zapatření). Zákon se nezmiňuje výslovně o právu chudých, ale ustanovení takové je v prováděcím nařízení. O udělení práva chudých rozhoduje předseda senátu rozhodčího soudu, používaje ustanovení c. ř. s. o právu chudých. Bylo-li

právo chudých uděleno, ustanoví výbor advokátní komory advokáta k sepsání odvolání. Ustanovení o tom, že pro dosažení práva chudých stačí předložiti průkaz o dani důchodové, naráželo na obtíže provedení rázu technického, a proto s něho sešlo. Třeba toho litovati, protože formálnosti opatření úředního vysvědčení budou zbytečně zatěžovati žalobce. Písemná forma odvolání a podpis advokáta, nejde-li o odvolání nositele pojištění, byly předeepsány z obavy, že by odvolací soudy byly přetíženy odvoláními, která by nevyhovovala po stránce formální. Naproti tomu odvolání nositele pojištění mohou podepsati jejich konceptní úředníci, podobně jako je tomu ve sporech z pojištění starobního a invalidního.

Lhůta odvolací je stanovena stejně jako v zákoně č. 221/24 Sb. z. a n., 60 dnů od toho dne, kdy nálezh byl doručen. V § 1, odst. 6 je vyloučen odkladný účinek odvolání nositele pojištění zapatření.

Pokud zákon č. 173/34 mluví o rozsudku rozhodčího soudu, vztahuje se toto ustanovení na Slovensko a Podkarpatskou Rus, ale vládní nařízení č. 262/34 Sb. z. a n. na základě čl. III. zákona č. 300/21 Sb. z. a n. změnilo zákonná ustanovení čl. XIX/1907 tak, že se rozhoduje i tam nálezhem a ne rozsudkem.

Prováděcí předpisy vládního nařízení číslo 262 mají jen jeden doplněk, který však vyplývá ze zákona č. 173/34 Sb. z. a n., že proti usnesením rozhodčích soudů není opravného prostředku a že obsah jejich může dáti důvod pro odvolání jen v těch mezích, které jsou dány odvolání vůbec ve věci hlavní. Tím ovšem není dotčeno ustanovení § 213 zákona číslo 221/24 Sb. z. a n., jehož se dovolává § 226 téhož zákona a na který poukazuje § 50 vládního nařízení. Jestliže totiž předseda senátu rozhodčího soudu učiní rozhodnutí o odvolání zmíněném v § 213, odst. 1 a 2 zákona 221/24, má strana právo stížnosti k zvláštnímu senátu vrchního pojišťovacího soudu. Takovou stížnost je možno podati ve lhůtě patnácti dnů od doručení nálezu písemně ve dvou vyhotoveních nebo ústně. O ústní stížnosti sepisuje se protokol.

Odvolání lze podati jen proti nálezhům vydaným po 31. prosinci 1934, tu však nerozhoduje, zda jde o nárok vydaný na základě prvního řízení ukončeného nálezhem nebo zda jde o jednání obnovené. O nákladech na odvolací řízení platí stejné ustanovení jako o nákladech na vrchní pojišťovací soud, tedy nese náklady tyto stát.

Zmínky zasluhuje ještě jedno ustanovení vládního nařízení, že totiž rozhodnutí senátu vrchního pojišťovacího soudu pro úrazové pojištění dělnické, která jsou zásadního významu, musí býti sdělena všem rozhodčím

soudům úrazové pojišťovny dělnické, nositelům úrazového pojištění (zaopatření) a ministerstvu sociální péče. Tato publikace nejvyšší stolice rozhodčího soudnictví úrazového je obdobná publikací nálezů nejvyššího soudu v úředních sbírkách.

VII. Exekuce.

Bylo-li by třeba exekuce, směřovala by vždy jen proti úrazové pojišťovně (správě podniku), protože žalobce nemůže být odsouzen k útratám, leč by šlo o revírní bratrskou pokladnu, která se svým nárokem propadla a útraty nezapravila. Žádost za povolení exekuce bylo by podati u příslušného exekučního soudu. Který soud je exekuční, vyplývá z ustanovení § 18 ex. ř. (18 ex. zák.).

Protože odvolání nositele pojištění nemá odkladného účinku, mohlo by být žádáno za exekuci ještě před tím, než rozhodne vrchní pojišťovací soud. Zákon nečiní rozdílu, a proto platí ustanovení to i pro revírní bratrskou pokladnu, která si vymohla příznivý nálezh rozhodčího soudu. Rozumí se, že je žádoucí, aby řízení před vrchním pojišťovacím soudem bylo urychlené, než, ať by došlo k průtahům z jakéhokoli důvodu, je žalobce tímto předpisem chráněn v nárocích jemu již v I. stolici přisouzených. Je to spolu ochrana proti průtahům v rozhodování úrazové pojišťovny o odškodném, protože každý průtah mohl by mít v zápětí, že by úrazová pojišťovna musila za-

platiti všechny zadrželé dávky ve lhůtě jí určené, nejdéle čtyřnedělní, ačkoli by ještě měla možnost dovolati se odvolací stolice.

Je na všech, kdož budou spolupůsobiti při provádění zákona, aby si hleděli uvědomiti, zda jsou skutečně důvody podati odvolání k vrchnímu pojišťovacímu soudu. Jinak by došlo k tomu, že by vrchní pojišťovací soud byl zavalen prací, která by neměla pro žalobce výsledek a přinesla by škodu nejenom státu, nýbrž i těm, kdož mají nároky odůvodněné a nemohli by dosáhnouti jejich brzkého prosazení jen proto, že by soudy, zatíženy zbytečnou prací, nemohly pracovati dostatečně rychle.

Jsmo si vědomi toho, že než dojde k unifikaci úrazového pojištění dělnického, zkušenosti ukáží, kde snad jsou slabiny nové úpravy rozhodčího soudnictví, aby při nové definitivní úpravě mohlo být k tomu přihlíženo. Žádoucně by ovšem bylo, aby úprava všeho rozhodčího soudnictví ve věcech veřejného soudnictví se stala na společném základě a aby odchylky v jednotlivých zákonech byly jen potud, pokud to odůvodňuje zvláštní povaha jednotlivého druhu rozhodčího soudnictví. Bude tedy třeba jednou sjednotiti formy řízení i tam, kde to dosud pro různé překážky nebylo možné. Přispěje to k zjednodušení v používání právního řádu, které je nezbytné, ať jde o řízení správní nebo o řízení soudu.*)

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1157. 875.

Používal-li zaměstnavatel dělníků zaměstnaných při hospodářství i při tlučení šterku kladivkem, byl povinen opatřit je ochrannými brýlemi nebo jinak proti úrazu odletujícími třískami. Zaměstnavatel ručí podle § 1313 a) obč. zák., nechal-li jeho šafář dělníky pracovati bez ochranných brýlí. — Promlčení nároku na náhradu škody (úrazem oka) počíná teprve propuštěním poškozeného z nemocničního ošetřování, byl-li mu teprve tehdy znám rozsah a výše jeho škody. Rozh. z 2. VI. 1934, Rv I 1933/32, Váž. obč. 13.603.

Závodní výbory

§ 3. 876.

O mezích kompetence rozhodčí komise podle zák. o záv. výborech a nss-u ve sporech o propuštění dělníka. Nál. nejv. spr. soudu z 6. VI. 1934 č. 11.086/32, Boh. A 11.328.

Prejudikatura: Srov. Boh. A 6782/27, 7475/28, 7531/28, 8533/30, 8622/30, 8623/30, 9316/31.**)

*) Podrobnější výklady najde čtenář v koment. vydání zákonů Právnického knihkupectví a nakladatelství v Praze, Lützowova 35.

Nss. musel především z úřední povinnosti zkoumati svou vlastní příslušnost v této věci (§ 4 zák. o ss.). Tu pak shledal, že v daném případě rozhodovala rozhodčí komise, které byla věc předložena závodním výborem, o propuštění dělníka, který byl v závodu zaměstnán déle než tři roky nepřetržitě. K tomuto rozhodování byla rozhodčí komise nepochybně příslušná vzhledem k předpisu § 3 lit. g) zák. č. 330/1931 Sb. Nález rozhodčí komise zní, že propuštění dělníka jeví nespravedlivou příkrost (§ 3 lit. g) odst. 3, cc) zák. č. 330/1921 Sb), pročež byl zaměstnavatel uznán povinným dělníka přijati zpět do práce a

**) B o h. A 6782 (nál. z 10. X. 1927, čís. 20.076/26): I. Závodní výbor je oprávněn spolupůsobiti svou radou a to předem na rozhodnutí správy závodu o propuštění takovém. — II. Závodní výbor je oprávněn stěžovati si k rozhodčí komisi, nebylo-li uvedeno právo jeho zachováno. — III. Rozhodčí komise je příslušná rozhodovati o odbytém pro propuštěného dělníka, třebas tento byl propuštěn při propuštění hromadném.

B o h. A 7475 (nál. z 17. X. 1928, č. 27.757 v „Prac. právu“ roč. VIII. str. 22): Je nezákonné, zamítne-li rozhodčí komise podle zák. o záv. výb. pro svoji nepřislušnost námitky záv. výboru proti propuštění dělníka ze závodu z toho důvodu, že propuštění se stalo pro déle trvající nemoc.

B o h. A 7531 (nál. z 7. XI. 1928, č. 29.768): I. Při rozhodnutích rozhodčích komisí podle zák. o záv. výb. nutno přesně rozlišovati mezi enunciací a důvody. — II. Rozhodčí komise je příslušná rozhodovati o přípustnosti propuštění člena záv. výboru, není však příslušná rozhodovati o platnosti (bezdělnosti) jeho.